

SENDİKA

Sayın Av. Nebil Varuy
Vakıflar han kat:1
Sirkeci/İstanbul

Yıl: 2 Sayı: 23

15 Ekim 1967

Fiatı: 25 Kuruş

15 GÜNDE BİR ÇIKAR FİKİR VE SANAT GAZETESİ

BİR İŞÇİ DOSTUNDAN BİR İŞÇİYE MEKTUP

NEDEN ÇOCUKLARIMIZI OKUTAMIYORUZ

Başyazı

Bu Ne Küstahlık

Selim SEDA

Devrimci İşçi Sendikaları (DİSK) kurulurken, kuruluş gerekçeleri arasında Türk-İş'in Türk işçisinden yana olmadığı, AİD'den aldığı paralarla servet sahibi olup Türk işçisine ihanet ettiği, AİD'ye mensup 2 tane sicilli komünisti Türk-İş toplantılarına iştirak ettirdiği ve AİD'nin Türkiyedeki işçi uyanışının ve haklarının nasıl karşısında olduğu uzun uzun anlatılmıştı. O zaman belki bu mühim meseleyi umursamayanlar ve AİD ile Türk - İş'in işbirliği yapmasında bir sakınca görmeyenler olmuştur.

Oysaki Türk işçisinin ezilmesinin ve ulusumuzun geri kalmışlığının tek sebebi, bir Amerikan teşkilâtı olan AİD ile Amerikanın Türkiyedeki uşakları olduğu bilinen bir gerçektir.

Şimdi, ikili anlaşmalarla Türkiye'yi Amerikanın bir sömürgesi haline getirdiklerine inanan, bir Türk devletinin ve Türk kanunlarının varlığını dahi kabul etmeyen bu Amerikan teşkilâtının Türkiye Misyonu idare müdürü DONALT E. Kidston'un kendisine Türkiye - İş Sendikası tarafından toplu sözleşme için toplantıya çağırıldığına dair Ankara Bölge Müdürünün yazısına verdiği küstahca cevaptan bazı pasajlar okuyalım:

«Sayın Bay Aksel

10 Ekim 1966 tarihli ve 12377 sayılı yazınızı aldık. Türkiye Cumhuriyeti ve Amerika Birleşik Devletleri arasında aktedilmiş ikili anlaşmalar ve bilhassa 13 Temmuz 1948 de yürürlüğe girmiş olan ikili anlaşma gereğince, Amerika Birleşik Devletleri Sefareti AİD Türkiye Misyonu da dahil olmak üzere, bütün siyasi imtiyaz ve masuniyetlere sahip bulunmakta ve Türk iş kanunla rının yetkisinden de muaf tutulmaktadır. Böylece 275

(Sonu S. 4 de)

Yazan:
Doç. Dr. Osman N. Koçtürk

Aziz dostum;

20 Eylül 1967 günlü ve 22 sayılı «Sendika» gazetesinde bir işçinin bir işçiye yazdığı mektubu okuyunca, bir işçi dostu olarak benim de birşeyler yazmam gerektiğini düşündüm.

- Ülkemizde işçiler bir değil, bin değil milyonların üstündedir, çoğunluğu sağladığımız halde neden Devlet yönetiminde görev alamıyoruz?
- Burjuva sınıfı ile sınıfımız arasında siyasal, ekonomik bağımsızlık dengesini neden kuramıyoruz?
- Neden çocuklarımızı okutamıyoruz?
- Çoluk çocuğumuzla hastahane kapılarında neden sürünüyoruz?
- Neden her yerde hor görülüyor, neden haklı davalarımızda bile kapılardan kovuluyoruz?

Sorularına ve bu yoldan çoğaltılması mümkün daha bir çok soruya kısa bir yoldan cevap vererek, çünki diyor ve şu şekilde cevap veriyorsunuz:

- Çünkü yönetim düzenini, politika alanında at oynatan burjuvalar kontrolu altında bulundurmaktadırlar. Emekçi gücü böyle bir gücün karşısında denge kuramamıştır.

Özlenen bu dengenin kurulması için emek sömürücülerinin bunalmasını ve hatta sosyal adaletin kurulabilmesi için, sermaye sahiplerinin istek göstermelerini, emekten çok sermayeyi garanti altına alacak mutlu ve düzenli günlerin gelmesini arzulayorsunuz. Çünki diyorsunuz:

- Hiç bir emekçi namuslu sermayenin aleyhinde değildir. Emek ve sermayenin birbirini tamamlayan üretim unsurları olduklarını bilmektedirler.
- İnsani duygulardan yoksun bulunan burjuvalar «Emek - Sermaye» ilişkilerini kökünden karrasalar, bir sosyal adalet düzeni uygulanabilse, geri kalmış ülkeler hem kalkınabilir ve bir de bir uygarlık alanına çıkmış, yaşanası bir ülke olurlardı.

diyerek toparluyorsunuz mektubunuzu ve kısa bir cevap alıyorsunuz.

(Sonu S. 4 de)

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU (DİSK)

BASIN BÜLTENİ

Türk-İş'in Amerika'dan aldığı yardımlarla yürütmek istediği sendikacılık ve işçi hakları, Harp-İş grevi dolayısıyle meyvalarını vermeğe başladı. Amerikalılar Türk işçilerine ve Türk kanunlarına küstahça kafa tutmaktadır.

Bilhassa son zamanlarda Amerikalılar Türk işçi hareketini çok yakından izlemekte, zaman zaman sendikalara giderek Türk sendikacılığı için sır sayılabilecek şeyleri de öğrenmek için çaba sarfetmektedirler. Konfederasyonumuzun kuruluşunda büyük çabalar sarfetmek suretiyle bu devrimci hareketi baltalamaya yönelmişler, fakat bunda muvaffak olamamışlardır. Daha önce de yine Ankara'da bir toplu sözleşme dolayısıyle Amerikalılar Türk kanunlarını tanımamışlardır. Zira 13 Temmuz 1948 de yürürlüğe giren gizli ikili anlaşmaya göre, bu imtiyazın kendilerine verilmiş olduğundan bahsetmişlerdir.

Son olarak Harp İş grevi dolayısıyla Adana'da meydana gelen olaylar, Türk işçi sınıfına Amerikalıların ve onlardan yardım alan Türk İş Konfederasyonunun Türk emekçi halkına yaptığı hizmeti, bütün çıplaklığı ile ortaya koymuştur. Grevi yürütmekte olan Harp-İş Sendikası, Konfederasyonumuz üyesi değildir. Ancak bu Türk emekçilerine karşı Amerikalıların küstahlığına gözyummamız ve susmamız anlamına gelmez. İşçi hakları nerdeyse, DİSK mutlaka oradadır. Küstahlıklarını işçilerin yüzlerinde sigara söndürmeğe kadar götüren, hatta ve hatta kendisinin defolup gitmesi icabederken casuslara karşı kullanılan köpeklerini bile, grev yapan Türk işçilerinin üzerine sal dırtarak «defolun gidin buradan» demeleri, sabrımızı taşırmaktadır. Açıkça ilân ediyoruz ki, grev yapan Harb İş üyeleri her ne kadar konfederasyonumuz üyesi değilse de, onların hakları için sonuna kadar mücadelede

(Sonu Sayfa 4 de)

SENDİKAL HAREKETİN DOĞUŞU

İsmet ERCAN

— I —

ÜÇ KELİME... Whitley, Arkwright, Watt.. Bu üç İngilizce kelimenin arkasındaki gerçek koskoca bir ihtilâldir. Bir devrimdir.. Yepyeni bir çağın kapısını açan sihirli anahtardır bu üç kelme.. Whitney! Arkwright! Watt!

BU MASUM kelimecikler dünya yüzünde yaşıyan milyarlarca insandan üçüne, sıradan isim olarak takılmışlardı. Oysa; kim derdi ki bu üç kelime, çağımızın hem saadetini hem de sefaletini yaratacaktır. Kim derdi ki, her günü bir öncesine benziyen insanların dünyası birden değişecek, karışacak karışacak. Hem öylesine karışacak ki, karışmanın tek sebebi olanlar bile bu karışıklığın altında ezilecekler.

BİLİYOR MUSUNUZ BU üç kelimenin ardında üç insan vardır. Sir James Watt: Buhar gücünü enerjiye dönüştürdü.. Arkwright: İplik bükme ve dokuma makinesini yaptı.. Eli Whitney: Pamuk ayıklama makinesi yani «çırçır» makinesi yaptı. Zaten ne olduysa bu üç buluştan sonra oldu. Önce sessizce, fakat sonra gürültüsü bütün dünyayı halâ ve başdöndürücü bir hızla saran İHTİLÂL koptu! Sanayi devrimi gerçekleşmişti..

KENDİSİNİN BİLMEDİĞİ, ama dünyayı hergün bir ateş çemberi gibi yeniden saran bu büyük devrimin öncülerinden olan Arkwright: «Lancashire'de, Preston'da (İngiltere), aç ve biiläç yaşayan bir ailenin onüçüncü evlâdıdır. Washington'la (ilk Amerikan Cumhurbaşkanı) aynı yılda, 1732 de dünyaya gelen bu adam, O'nun gibi yalnız bir kıt'ayı değil bütün dünyayı ihtilâle sürüklemiştir.» «Yusyuvarlak bir çehrenin üstünde bir çift mini mini göz, katmerli gerdan ağarmaya başlamış saçlar, denizci gibi yalpalı bir yürüyüş, köylüvari bir burun, şehevî fakat bazan sertleşen bir ağız, derin kırışıklarla dolu, dar bir alın» la karakterize edilebilen Arkwright 1773 yılında Cromfordda «hem iplik büken hem dokuyan bir fabrika açmış ve bu fabrikada, kâmilen pamuktan mamul dokumalar yapmağa başlamıştı..»

»..Oysa 31 yıl önce, baba ocağında karnını doyuramıyordu. Nasıl doyursun ki, aile onbeş kişilik bir horanta. Hem de Arkwright onüçüncü oğul..» «On yaşına bastığı zaman, loş ve rutubetli bir mahzenden ibaret olan bir berber dükkânında, sabahın beşinden akşamın dokuzuna kadar» çalışıyor da çalışıyordu..

«İSA'DAN ÖNCE 2000 yılından, İsadan sonra takriben 1770 yılına kadar, şehirlerde oturan kitlelerin standardında hemen hemen hiçbir değişiklik olmamıştı. Shakespeare (ünlü ingiliz şairi - yazarı) zamanındaki Londra, Sokrat'ın (eski yunanlı ünlü filozof) Atina'sından yahut Kleopatra'nın (eski mısırın ünlü kraliçesi) İskenderiye'sinden daha zengin veya daha konforlu değildi.»

«ARKWRIHT'IN, WHİTNEY'IN ve Watt'ın makinelerinin icadıyla beraber, hayat şartları derin surette değişti. Ve bu değişiklik her yeni ilâhın mezhebi gibi kurbanlar istiyordu.»

«İNGİLTERE'DE, İLK büyük sosyal devrimlere başlandığı 1776 yılından 1830 yılına kadar, işçilerin hayatı fecaatini muhafaza etti. Dokuma işlerinde, erkek çocuklar, onaltı yaşından itibaren çalıştırılmaya başlanıyor, sekiz yaşındaki kız çocukları hergün maden kuyularına iniyordu. Kadınlar, kollarının tahammülü tükeninceye kadar, yahut gözleri kör oluncaya kadar iplikhanelerde çalışıyorlardı.»

BU İLÂHIN mezhebinin kurbanları da işçiler olmuştur.

— II —

İŞTE SENDİKACILIĞIN doğuşu, sanayi ilâhının boyuna kurbanlar istemesiydi. Sanayi devrimi ile birlikte Loncalar yani meslek birlikleri sapır sapır dökülmüş, el tezgâhlarında çalışan usta eller işsiz kalmıştı. Böylece her kes fabrikaya daha doğrusu Arkwright'ın makinelerine kurban oluyordu. Fabrikalar kuruldukça, yeni sanayi kolları

(Devamı S. 3 de)

YURTSEVERLİK DEYİNCE

Vedat GÜNYOL

Durup dururken «Ben namusluyum» diye sesini yükselten adamdan kuşkulanmaz mısınız, ister istemez? J. London'un şu sözünü dinleyin: (Herhangi birisi gelip hiç gereği yokken, namuslu olduğunu yüzünüze haykırırsa, ona karşı içinizde tiksinti uyanır, sözlerine inanmazsınız değil mi?)

Yurtseverlik sözü de, tıpkı namus sözü gibi, bir takım adamların ağzında insanı kuşkuya, tiksintiye götürüyor. İşte size uyarıcı ilginç bir örnek:

Üç yıl önce, şeker fabrikalarının sayısı ve yapımıyla ilgili ölçüsüzlüğü kınayan bir gazeteciye karşı zamanın sanayi bakanı kendini ve partisini şöyle savunuyordu: «En ehemmiyetli bir gıda maddesi olan şekerden Türk milletinin mahrumiyetine göz yummak vatanseverlikle kabili telif değildir.» (Vatan, 14.8.1957).

Üç yıl önce gazetede okuduğum bu sözler bana Samuel Johnson'un «yurtseverlik bir takım alçakların son sığınağıdır» sözünü hatırlatmıştı. Son günlerin olayları bir takım adamlar için, ünlü İngiliz yazarını haklı çıkarmıştı. On yıl içinde tanığı olduğumuz büyük yolsuzlukların, yurtseverliği kimselerle paylaşmıyanlarca, yurtseverlik adına yapıldığını gördük. Yine gördük, büyük çıkarlar peşinde koşanlar yurtseverliği «meslek» edinenlerdi.

Ahlâk değerlerinin yeni baştan ele alındığı bu günlerde, sömürülmeğe elverişli olan yurtseverlik kavramını da yeniden gözden geçirmeliyiz. Yurtseverliğin çetin bir iş olduğunu, para pul avcılığıyla bir arada yürüyemiyeceğini, yurda salt övgüler düzmekle yurtsever olunamıyacağını anlamalıyız.

Yurtseverlik çetin bir iştir, ucu bir çeşit kahramanlığa varan bir iş. Çünkü yurdu sevmek sadece bir gönül, bir duygu işi değil, bir kafa işidir de. Doğrusu, insan için yurdunu sevmenin yolu tektir: o da, hem yüreğiyle hem kafasıyla sevmek. Oysa, yurt sevgisi kimisinde yalnız yüreğin dile geldiği yerde başlar, kimisinde kafanın işlediği yerde. Yalnız yüreğinin sesine kulak veren insan için yurt yüce anılarla dolu atalar «yadigârıdır». O geçmiş, gelecek haksızlıklar üzerinde kafa yormaz yurdum der, başka birşey demez.

Kafanın, aklın ışığından öte hiçbir şeye bakmıyan insan içinse, yurt özgür, doğru haklı olduğunca sevilen, tapınılan bir yerdir.

Yakın düşünce tarihimiz bu iki çeşit yurtseverlik anlayışının çekişmeleriyle doludur diyebiliriz. Örneğin, gönül yurtseveri için Tevfik Fikret yozlaşmış bir ozandır Kafa yurtseveri M. Akife yobaz gözüyle bakar. Birisi için Fatih, İstanbul'u Türklere armağan etmiş yüce bir hakan, öbürü için kardeş katilidir. Gönül yurtseveri islâmlaşmakta, kafa yurtseveri ise lâikleşmekte direnir.

Gerçek yurtseverlik belki de bu ikisinin ortasındadır. Yurdumu seviyorum diyen kimse, aklıyla yüreğini birleştirecektir ister istemez. Yani, hem yurdunu olduğu gibi sevecek, hem de onu değiştirmeğe, aklın ışığında doğruluktan, özgürlükten ya na geliştirmeğe çalışacaktır. Kısacası, J. Pualhan'ın deyimiyle yurtsever «yurduna tapınacak, ama hiçbir zaman ona katlanmayacak» yani sırasında haksızlıklara «hayır» diyebilecek.

Haksızlıklara (hayır) diyebilmek içinse, yurtseverin önce kendine «hayır» demesini istiyeceğiz. Yurtseverliğin en hasına, içimizdeki kötülükleri, aç gözlülükleri, utanç verici çıkarları, sömürme eğilimlerini yendikten sonra varabileceğiz ancak. Kötü bir aile babasının hırsız memurun, vurguncu tüccarın yurtsever olabileceğine inanmak bunun için güçtür işte.

Yurtsever olabilmek için, insan olmak gerek. Önce de insan, sonrada insan.

Temmuz, 1960

DÜŞÜNDÜRÜCÜ SÖZLER

Derleyen: ALTAN ESİN

● Biz işçiler, siyasal hareketle ekonomik hareketi beraber çalışan iki kola benzetiyoruz. Elbette iki kollu bir insan tek kollu çolak bir insandan daha çok iş yapar. Bu sebeple biz, hiçbir zaman, siyasal faaliyeti bir yana atarak salt ekonomi mücadele ile yetinmeği düşünmüyoruz.

Sassenbach

● Hükümetin sebebi hikmeti, vatandaşların saadet ve refahını sağlamaktır. Saadet ise, bütün fenalıklardan uzak olarak ancak ahlâki faziletlerle temin edilir.

W. Durant

● Sendikacılık, atelye ve fabrika üzerindeki haklarını tümüyle elde etmek isteyen işçi sınıfının hareketidir. Bu hakların kazanılması, doğrudan doğruya işçinin göstereceği kişisel çabanın ürünü olacaktır.

Griffuelhes

● Aileye politik toplumların ilk örneği diyebiliriz. Bu toplumlarda baş bir baba, halk da çocuklar gibidir, hepside eşit ve özgür doğdukları için, özgürlüklerinden ancak çıkarları uğrunda vaz geçerler. Aradaki bütün ayrılık şudur: Ailede babanın çocuklarına olan sevgisi onlara gösterdiği özeni karşılar; devletteyse, devlet başkanının kendi halkına beslemediği bu sevginin yerini hükmetme zevki alır.

J. J. Rousseau

● Bir fikir eğer bütün olarak yanlışsa, bunu zaman gösterir, yoksa hükümet değil; eğer bir fikir kısmen yanlışsa, gerçek ile yanlış arasındaki ayırım, daha özgür bir fikir ortamında tartışma ile belirir, o zaman, bu fikri savunanlar kendiliğinden doğru yola girmeğe zorlanırlar. Nihayet eğer bir fikir tamamen gerçekse, onun açıklamasını yasaklamakla asla kazanılacak bir şey yoktur, isterse mülkiyeti, evliliği, dini ya da devlet şeklini kaplasın, eğer fikir gerçeğe uygunsa kişide ve toplumda da kendine uygun bir değişikliği gerektirir.

Harold J. Lâski

● Ülkü adını alan ve en iyi insanların çağlar boyunca uğrunda savaştıkları yüce kavramlar, adalet, özgürlük, eşitlik, insan hayatına saygı, bütün bunlar şu birkaç kelimeyle özetlenebilir. Hiçbir zaman başkasının heveslerine alet olmak gibi alçaltıcı bir duruma düşmemek.

Vercors

● Bir tek kimseye yapılan adaletsizlik umuma çevrilmiş bir tehdittir.

Montesqıeu

● Sınıflı devletin niteliği, sömürülen sınıfı yalnız politik yönden baskı altında tutmak değil, aynı zamanda onun sırtına ekonomik ve toplumsal birçok yükler yükleyerek baskı altında tutmakla olur. Bu baskı halkın sırtına, niteliği gizlenerek yüklendiği zaman, uygulanması kolaylaşır. Bilindiği gibi, geliri az olan sınıfa doğrudan doğruya ağır vergiler konursa, bu sınıf arasında başkaldırma belirtileri başlar. Akıl, yönetici sınıfları bu konuda ılımlı olmaya yöneltir. Bu vergiyi doğrudan doğruya zorunlu ihtiyaçlar üzerine koyacağına, dolaylı olarak koyar.

August Bebel

● Kâfirlerin iktidarı bile, eğer adil ise, sürebilir. Ama müminlerin iktidarı eğer adaletsiz ise mutlaka yok olur.

H. Muhammed

RÜYA

Dün gece düşümde gördüm dostlarım,
Türk milleti birden-bire yürüdü
Kimi eşeğini kimi kazını
Tepe bayır süre süre yürüdü.

Kiminin sırtında baltası, çulu,
Kiminin dağlara çevrili yolu,
Samsun'lu, İzmir'li, tüm Anadolu
Bölge bölge sıra sıra yürüdü.

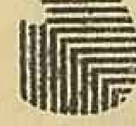
Kiminin sıkılmış nasırlı eli,
Kiminin kime dayalı beli,
Urfa'dan, Ağrı'dan, bir insan seli,
Kaya kaya, dere dere yürüdü.

Kimisi yaşlıca, kimisi ergen,
Kimi dev yapılı, azimli, girgen,
Kimisi uyy babo elinde dirgen,
Bıyığını bura bura yürüdü.

Tok davul sesleri güm dedi yer-yer
Köylü, işçi, esnaf, şoför, subay, er,
Herkesin ağzında yeni bir haber
Birbirine vere vere yürüdü.

Kimisi sarılmış çıplak bir taya,
Kimisi göğsünü eylemiş kaya
Koca millet bir aydınlık bulmaya
Karanlığa vura vura yürüdü...

AŞIK İHSANİ

KUTSAL GÖREV

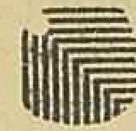
Yüzü mutlu sesi hazin
Soran gözlerle girdi otobüsten içeri
İnsanlar birikmişti arkasına milyonlarca
Yetki belgem işte dedi meraklı yolculara.
Onu bekliyorlardı yürümek için

Ayaksız olanlar işte şu kadar
Ağızlara anahtar bulacaktı kilitlenen
Anten olacaktı kulaklara duymayan

Şu kadar kolsuza kol olacaktı el olacaktı
Işık bekliyorlardı zindan olanlar dünyası ondan
Ceplerine gitti elleri çile çekenlerin
Kes bacım dediler bir makbuzda bana kes.

Omuz kaldırdılar dudak büktüler
Yüzbinler harcayanlar gece kulüplerinde
Konsumatris değildi çünkü o
«Hazırım beyim» deyen sarhoş naraları içinde
O
Noksan uzuvların yedek parçası
Hastane kapısından kovulanların
Ve
Kan tükürem dudakların duası.

Ömer TAŞDEMİR

KAVGAMIN KIZI

mutlu kavgalar içinde beklerken seni
en iyi sabahlarda ışıklara «günaydın» demen
mutlu bir günaydın bana

sen ey kavgamın kızı günaydın
günaydın çocuklarım
günaydın kavgayı yazan kitaplar

ben en güzel sabahlarda seni düşünürken
gözlerimin önünde gözlerin
ve günaydın deyişin çocuklara
ve sen ey kavgamın kızı günaydın

kurtuluş sabahlarda kollarım sana açık
özgür dudaklarda yüreğim seni atar
eşiğime gelen son kurtuluş
eşiğime gelen son kadın sen

hadi koşsana gecelerin aydınlığı

İSMAİL GENÇTÜRK

Gerçekçi GÖZÜYLE

SUYUNBAŞI

Vahit IRGAT

Geri kalmış ülkelerde, küçük bir azınlık durumunda olan burjuva sınıfı, o ülkenin yönetimini kontrol altında bulundurur. Bu sınıfın insanları kendi çıkarlarına uygun bir sömürü düzeni kurmuşlardır. Bu bozuk düzenin başına kim geçerse geçsin düzeni sürdürmek zorundadır; çünkü burjuva denilen bu haramzadeler, şeytanın bile usu ermeyecek metodlarla düzeni kontrol eder ve kendi para gücü ve çeşitli hile gücü ile düzeni değiştirmek isteyenlerin üzerine çullanır. Esasen sürekli olarak siyasal yöntemi kontrol altında bulundurduğundan, yasama ve yönetim organlarını kendi çıkarlarına uygun bir şekilde çalıştırır. Suyunbaşı hileli yollardan elde edilen kapital ile çevrili olduğundan; burjuva gücü, kendi çıkarına çalışmayanları tek tek ve kolaylıkla ortadan kaldırmayı, onları kendi çıkarlarının yürümesi için zararsız hale getirmeyi bilir ve gerekirse bu, ihanetini halkın gözünden kaçırma çarelerini arar ve bulur.

Bu sınıfın çıkarlarının kanalları, işçi sınıfının yoğunlaşması ve bilinçlenmesi ile tıkanmaya başlar. Burjuvalar böyle bir tıkanmaya razı olmazlar; sanki dünya nimetleri salt kendileri icin yaratılmıstır. Bu katı yürekli haramzadeler, böyle bir durum karşısında, tarihin akışı önüne bent yapmaya, büyük ölçüde tutulursa baraj kurmaya yeltenirler, ama bütün çabaları nâfiledir; çünkü tarihin akışını kimse durduramamıştır. Bu akış salt toplumun, emekçi sınıfının yeterli bilinç katına çıkamamış olması ile biraz yavaşlatılabilir; ama tarihin akışı, yargılaması ağır ağır kendi doğrultusunda ilerleme gücünü sürdürür.

Aslına bakılırsa emekçiler insan gibi yaşama hakkına sahiptir. Kendi emeklerini sömüren sermaye bile emeğin alnından damlaya damlaya birikmiş, bir güç haline gelmiştir. İşte bu sebepledir ki üretim unsuru olan emek sermayeden daima üstün, daima haysiyetli, daima onurludur. Bugün emeğinden başka sermayesi olmayan emekçi işçi sınıfı, bu gerçekleri uslarından geçirerek, bütün ayrıntılarına varıncaya kadar düşünmeli, kendi sınıflarının farkına varmalı, siyasal örgütlerdeki yerlerini tayin etmelidirler.

Bugünedek görülen uygulamalardan anlaşıldığına göre işçi sınıfı kendi örgütleri olan sendikalarda birlik kurabilseler dahi, haklarını tamıtamına almaya bu tutum ve davranışları yeterli değildir; çünkü yönetim düzenini kontrolları altında bulunduran burjuvalar, böyle bir ortamda kendi çıkarları yönünde, işveren - işçi ilişkilerini kitabına uydurabiliyorlar. Öyleyse işçiler, kendi siyasal örgütleri içinde, güçlerine güç katarak ağırlıklarını ortaya koymalı ve bu kitabı kendileri yapmalıdır. Bugün bu durumu bilip de kendi işçi arkadaşlarını uyarmak için çalışmayan işçiler; bilerek ya da bilmeyerek soyulmaya ve emeklerinin sömürülmesine razı oluyorlar demektir. Bu durum ise işçilerin kendi sınıflarına yaptıkları bir ihanettir. Ulusun kalkınmasına vurulan bir köstektir. Çünkü emek-sermaye bileşkesinin yaratıcı gücü burjuvaların sömürme hırsı yüzünden kırılmaktadır. Emekçi işçi sınıfının sorunlarından birisi de bu yaratıcı gücü kırdırmamak ve bu gücün hızını daha da artırarak, toplumun yaşama seviyesini yükseltmektir.

Bugün geri kalmış ülkelerde, birbirine karşı akan iki akarsu vardır. Bu iki su birbirini iterek kendi ağırlıklarına uygun bir yatakta birbirlerini dengeye getireceklerdir. Bu akarsulardan birisi emek, diğeri sermayedir. Emek suyunun başı hak ve sosyal adalete dayalı; sermaye suyunun başı ise Burjuvaların sömürü tabiatına dayalıdır. Bu iki suyun birbirini dengeye getirmesi emekçi işçi sınıfının kendi siyasal örgütlerinde birleşerek ağırlıklarını yönetimde ortaya koymalarına ve burjuvalarla bir denge kurmalarına bağlıdır.

Sendikal Hareketin Doğuşu

(Başı S. 1 de)

yeni fabrikalar doğuyordu. Her yeni ilâh yeni kurbanlar istiyordu.. Bu kurbanlar ne zamana kadar verilmeye devam edecekti. İşte bu sorunun cevabını aramıya koyulan işçiler tek çareyi birleşmekte, Sendika çatısı altında toplanmakta buldular. Bir tek şeye inanmıştılar: «BİRLİKTEN KUVVET DOĞAR», «HAK KUVVETLİNİNDİR..»

FABRİKALAR KURULDUKÇA yeni sanayi kolları ortaya çıkmış, her yeni sanayi kolu yeni fabrikalar doğurmuştur Bu ise, sosyal düzen içinde «FABRİKA HAYATI» diye bir yeni sosyal oluş yaratmıştır. Fabrika hayatının başlamasıyle işçiler fabrika hayatı ile yaşanmamış zaman arasında sıkışıp kalmışlardır. İşçiler fabrikada, evlerinden çok kalmaktadırlar. İşçilerin yüzlercesi, binlercesi, onbinlercesi bir fabrika çatısı altında günün ağır yaşama savaşını birlikte omuzlamaktadırlar. Aynı zamanda işe başlama, aynı ya da yakın işleri yapma, bir arada yemek yeme, zaman kalıyorsa bir arada dinlenme, bir anda sosyal ve maddi tehlikelere göğüs germe, bir acıya hepsinin ortak olması, sevinilecek bir olaya hepsinin katılması, işten sonra yorgun argın sefaletin rörıgeni gecekonduların kapısına kadar beraber olma oluşunun zorunlu sonucu bir günlük insan, işçi yaşamının taa kendisidir. O güne kadar işçiler günlük yaşantılarının büyük bir kısmını belli bir sınırlama ve disiplin içinde kullanmamışlardı. Böylece işçileri Whitney'in Arkwright'ın, Watt'ın makinelerinin ayrılmaz birer parçası haline getiren bu yeni yaşantının adı kondu: «FABRİKA HAYATI..»

İŞÇİLERİN GÜNLÜK yaşantısına her yönüyle giren fabrika hayatı, işçiyi evinde YAŞANMAMIŞ ZAMANA mahkûm etmiştir. Bir işçi karısından, çocuklarından çok fabrikada iş arkadaşlarıyla beraberdir. Sabahın kör karanlığından, gecenin ilk yarısına kadar; günün bütün canlılığını işyerinde tüketmektedir. İşçi kendisindekini, hiçbirzaman kendinin olmıyacak bir üretim düzeni içinde fabrka sahibine verir. Yorgunluktan külçe haline gelen işçi, akşam evinde ancak yemek yiyecek zaman kadar karısı ve çocuklarıyle kalabilmektedir. Dahası kocalık görevini yapamaz duruma bile düşmektedir. Karısı ile ilgilenemiyen, günün meselelerini birbirlerine iletemiyen, çocuklarını bir baba şefkatinden bile yoksun bırakan işçinin evinde geçen zamanı, yaşanmamış zamandır.

SONUÇ OLARAK; sanayi devrimi «fabrika hayatını» fabrika hayatı işçi sınıfını doğurdu. İşçi sınıfı, bir makinanın ayrılmaz parçası, bir üretim aracı olmaktan öte; kurtuluşlarını, insan olduklarını kabul ettirebilmenin, insan haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesine ulaşma savaşını ancak birleşmekle, sınıf şuuruna ermekle, sınıf bilinci içinde sendikalaşmakla kazanabileceklerini gördüler, inandılar.

İŞÇİ SINIFININ DOĞDUĞU VE OLUŞUMLANDIĞI HERYERDE SENDİKA VARDIR. ANCAK İŞÇİLER SINIF BİLİNCİNE ERDİKLERİ ÖLÇÜDE KURDUKLARI BİRLİK GERÇEK SENDİKADIR.. SINIF BİLİNCİNE ERMİYEN, YA DA SINIF BİLİNCİNE ERMİŞ ÖNDERLERİN YÖNETİMİNDE OLMIYAN İŞÇİ BİRLİĞİ İSE GERÇEK ANLAMDA SENDİKADAN BAŞKA HERŞEYDİR.

TÜRKİYE MADEN-İŞ SENDİKASI İLE ELEKTRİK KÖMÜRLERİ LİMİTED ŞİRKETİ ARASINDA YAPILAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN PARÇALAR

BÖLÜM — IV

Çalışma süreleri, ücretler ve sosyal yardımlar

A — ÇALIŞMA SÜRELERİ:

Madde 32 — a) İşyerinde çalışma süresi normal olarak 48 saattir. İşyerinde haftalık çalışma süresi 48 saatten az olarak uygulandığı takdirde işkanununun 53. maddesi hükümleri saklıdır. 48 saati 5 günde tamamlamak suretiyle cumartesi çalışılmaz.

Madde 33 — a) Asgari ücret işyerinde 250 kuruş saatte brüttür.

b) İşyerinde 1.1. 1966 tarihinde sendika üyesi işçilerin ücretlerine yapılan zamlar aşağıda gösterilmiştir.

Eski Yevmiye	Yeni Yevmiye
36.80	40.80
30.40	34.00
32.00	36.00
32.00	36.00
32.00	35.60
32.00	36.00
36.00	39.60
32.00	35.60
26.40	29.60
20.00	27.20
30.40	34.00
32.00	35.60
30.40	33.60
30.40	33.20
30.40	31.20
24.00	26.80
1000.00	1100.00 Brüt

Madde: 35 — İkramiye: İşyerinde sene sonunda sendika üyelerine 20 günlük ikramiye verilir. Ancak işyerinde bir seneden az kıdemli sendika üyelerine çalıştığı ayların 12 de biri tutarında ikramiye verilir. Bir seneden kıdemli sendika üyelerine devamsızlıkları nazarı itibare alınmaksızın 30 günlük ikramiye sene sonunda verilir.

Madde: 37 — Fazla mesailer: Fazla mesailer senede gün olarak 90 gün, saat olarak 270 saattir. Fazla mesailer % 50 zamlı ödenir.

Madde: 38 — Eğer fazla mesai işçinin tümüne değilde bir gurup işçiye yaptırılması gerekli ve bir günden fazla süreli ise, bu takdirde aynı işi yapan işçiler arasında münavebeli olarak fazla mesai yapılır.

Madde: 39 — YILLIK ÜCRETLİ İZİNLER: Yıllık ücretli izinler her senesini dolduran işçilere kanuni şekilde kullandırılır. Yıllık ücretli izine çıkacak sendika üyelerine 50.— lira net fazla ücret ödenir.

Madde: 40 — Diğer ücretli izinler.

a) Sendika üyesi işçinin evlenmesi halinde 5 gün ücretli izin verilir,

b) Eş ve çocuklarının ölümünde işçiye 3 gün ücretli izin verilir,

c) Ana, baba, kardeşlerinin ölümü halinde işçiye 2 gün ücretli izin verilir.

d) Üyenin veya eşinin doğum yapması halinde işçiye 2 gün ücretli izin verilir,

e) Üye evlenme, ölüm, doğum gibi ücretli izine hak kazandıran vak'aları muteber bir belge ile tevsik edecektir. (İşçiler de ölümlerle ilgili izinler hakkında aynı hükme tabidir.)

Sosyal Yardımlar:

Madde 43 — a) Evlenme yardımı: Üyeye bir defaya mahsus olmak üzere 250.— TL. evlenme yardımı yapılır.

b) Doğum yardımı: Kadın üyenin veya erkek üyenin eşinin doğum yapması halinde 150.— TL. doğum yardımı yapılır.

c) Ölüm yardımı: İşçinin ölümü halinde eşine, çocuklarına veya ana babasına 1000 TL. bu zikredilen kimselerden birinin ölümü halinde üyeye 250.— TL. ölüm yardımı yapılır. İşçinin ölümü halinde yapılacak yardım, eşine, yoksa büyükten küçüğe doğru çocuğuna, yoksa babasına veya anasına ödenir.

e) Yemek: İşyerinde tam çalışılan günlerde 160 kuruş brüt yemek ücreti verilecektir. Ancak Cumartesi ve pazar günleri yemek ücreti verilmez. Yalnız cumartesi ve pazar günleri tam çalışıldığı takdirde 160 kuruş yemek ücreti verilecektir.

Madde: 44 — Sendika üyelerine her sene 100 lira odun parası verilir.

BÖLÜM — V

DEĞİŞİK HÜKÜMLER

Madde: 46 — b) İhtiyat askerliği sebebile işten ayrılan üyelere ihtiyat askerliği süresince ücretinin % 100 ü tutarında askerlik yardımı yapılır. Bu yardım azami 21 gün sürebilir.

Madde: 47 — İş emniyeti ve işçi sağlığı:

a) Tozlu, gazlı ve zehirli işlerde veya kısımlarda çalışan üyelere günde yarım kâse yoğurt verilir.

c) Üyelere işin cins ve nevine göre iş elbisesi senede 2 kat verilir.

Bir senede birde ayakkabı verilir.

NEDEN ÇOCUKLARIMIZI OKUTAMIYORUZ

(Başı Sayfa 1 de)

● Haklısınız.

Gerçekten haklısınız dostum. İnsan et ve kemikten yaratılmış, anasından doğduğu gün ben diye ağlamaya başlayan bir yaratık olmasaydı, arzuladığınız ortamın böylece hazırlanabileceğini düşünebilirdik.

Fakat bazı söylentilere göre Dünya'ya gözünü açar açmaz «Aguuu» diye seslenmeye ve ağlamaya başlayan insan yavrusunun bencil bir yaratık olduğunu bilen kadim Yunan toplumu bu kelimeyi biraz değiştirmiş ve ben anlamına gelen «Ego» kelimesi böylece yaratılmıştır. İnsan bu bencil karakterini doğumundan ölümüne kadar değiştirememekte ve daima ben diyo ağlamakta, bütün Dünya nimetlerini kendi öz çıkarlarına uyarlı bir şekilde kullanmak için çaba sarfetmektedir.

Benim bir işçi dostu olduğumdan şüphe etmeyeceğinize ve dostun biraz da acı konuşacağını bildiğine güvenerek, meseleyi başka bir açıdan eleştirmeye ve değerlendirmeye gayret edeceğim. İşçi olsun Burjuva olsun analarından çıplak doğar ve daha sonra çevrelerinin koşullarına göre sınıf ları içinde yer alırlar. İnsanın yapısında var olan bencillik duygusu ve bu duygunun sınırsız oluşu, milyonların sahipleri ile, temel ihtiyaçlarını gereğince karşılamak ve insan haysiyetine yakışır bir hayat yaşamak için çaba sarfedenleri, gene bencillik düzeyinde karşı karşıya getirir ve bu çekişme böylece devam eder. Aslında bu çekişme yalnız insanın değil, bütün canlıların yaşantılarına hâkimdir. Bu çekişme bitince veya insan bu çekişmeyi anlamsız bulup, elindeki ile mutlu olabilecek kadar kişiliğini geliştirdiği zaman insan veya bir canlı olmaktan kurtulur, veliler, peygamberler, Tanrılar düzeyine ulaşmış bulunur. Bencillik duygularını geniş çapta yenebilen büyük insanlara da rastlıyoruz. Bunlar kitaplarını okuduğumuz büyük bilginler, fikir ve mefkure adamlarıdır. Çıkar için savaş, doğanın heryerine yayılmıştır ve bu karşılıklı çekişme, bizi hayrete düşüren muazzam dengeyi yaratır. Dengesizlikler içindeki Dünya'da denge kurmanın tek yolu, Tanrı'nın bize verdiği üstün nitelikleri iyi kullanmamıza ve bilime, demokrasiye, kanunlara saygılı olmamıza bağlıdır. Bana kalırsa dengeyi yalnız bu yoldan kurabilir ve karşımızdaki sınıflarla mücadelemizi bilim alanına aktarabiliriz. Bunu yapabildiğimiz gün yakındığımız bir çok sorunların da kendiliğinden çözümlendiğini görecek ve insancıl bir mücadele düzeyine girmiş bulunacağız. Bu yoldan yapılan mücadele başarılı ve yapıcı bir mücadele olur. Sonuçlarından gelecek kuşaklar da yararlanırlar.

Bana kalırsa Türkiye'de sermaye sahiplerinin Devlet yönetimine hakim oluşlarının asıl nedeni, sermaye sahipleri ile çocuklarının daha bilgili ve daha iyi eğitilmiş olmalarıdır. Onlar bu yoldan yönetimi ellerine almış oldukları için, bilgiyi ve diplomayı da inhisarları altına almış bulunuyorlar.

İşçi, çocuğunu lisede bile okutamazken, yerden mantar biter gibi ardı ardına türeyen özel yüksek okullar, parası olan babaların çocukları için mutlu bir gelecek hazırlıyor ve ilim adamları da bu okullarda görev alarak bildiklerini sermayenin yararına gelecek kuşakların genç sermayedarlarına aktarıyorlar.

● Sendikalar, Türkiye'de mali yönleri ile güçlü teşekküller haline geldikleri halde neden birleşip bir «İşçi Üniversitesi» kurmuyorlar?

● Bazı sermaye çevrelerinin ilim adamları ile koalisyon kurarak geliştirdikleri özel yüksek okullardan birini ve birkaçını ayni kanuni imkânlardan yararlanarak işçi sendikaları kuramazlar mı?

Bu iki basit soruya cevap vermek hayli güçtür. Kaldı ki yürürlükte olan kanunlar sendika gelirlerinin belirli bir yüzdesinin de eğitim amaçları için sarfını şart koşmuş bulunuyor.

● Eğitim için harcanan paraların bugünkü koşullar altında yerine masruf olduğuna inanıyor musunuz? Hiç değilse bu parayı daha yararlı ve etkili bir şekilde kullanamaz mıyız?

Amerikalı uzmanlar hükümetleri etkileyip, yabancı dilde öğretim yapan bir «Orta Doğu Teknik Üniversitesi» kurup bunun başına da doktorası bile olmayan bir zatı dolaylı yollardan getirebiliyorlar da, biz işçiler neden dolayı Anayasanın bize tanıdığı öğrenim eşitliği ortamını hazırlamak ve demokratik prensiplere uyarlı şekilde mücadelemizi sürdürmek için bir Üniversite kurma yoluna gitmiyoruz acaba?

Böyle bir müracaat yapılsa hükümetin buna hayır demeyeceğini ve hattâ diyemeyeceğini tahmin ediyoruz. Çünkü kurulmak istenecek müessese bir fesat yatağı değil, bir ilim yuvası olacak ve işçi yararına çalışacaktır. O zaman bizi diğer ilkel yaratıklar gibi diş dişe tırnak tırnağa mücadeleden uzak tutacak ve bilimin verilerine dayanarak eşit ortamda mücadele olanağı kazandıracak olan işçi üniversitesi, yalnız işçi değil işveren için de yararlı olacak ve onu daha çok öğrenmeye, çıkarlarını korumak için daha çok bilmeye mecbur edecektir. İşçinin ve sermaye sahibinin bilgi edinmede yarışa çıktığı ülkeler kısa süre içinde bilinçlenir ve çabucak kalkınırlar.

Bizim böylece kalkınmamızı ve kendilerinin karşısına güçlü olarak çıkmamızı istemeyenler bizi bu ilkel mücadele içinde tutmak hatta çatıştırmak istiyorlar. İlkel koşullar içinde yapılacak bir mücadele toplum için gerçekten zararlı olabilir. Kardeşi kardeşe kırdırmayı asırlardır politika haline getirmiş olan dış ve iç çıkar çevreleri, bir tarafın bilinçlenmesini ve diğer tarafın da öfkeleri ile baş başa kalmasını bundan arzu ediyor ve bu ortamı onlar yaratıyorlar.

Ne yapıp yapıp işçi üniversitesini kurmalısınız işçi dostlarım. O zaman kendi çocuklarınızı bu okullarda yetiştirir sizi hastahane kapılarından kovmayacak hekimler. Devlet yönetiminde görev alıp başarı ile Türk toplumuna ve işçi sınıfına hizmet edecek yöneticiler, profesörler ve size yol gösterecek gerçek liderler yetiştirebilirsiniz.

Babasının, çıkınına iki domates ile bir somun koyup işe gittiğini gören çocuklar, üniversite mezunu olsalar bile emeğe ihanet edemezler. Bugün size ihanet ettikleri için kızdıklarınızın çoğunluğu işçi ve işçinin yaşantıları hakkında bilgi sahibi olmayan ve eğitim ile de bencilik duygularına gem vuramamış ham kişilerdir. İşçi Üniversitesine onların çocuklarını da alınız. Onları da gerçeklerinizi tanıtarak eğitiniz. Sermaye sahipleri sizin çocuklarınıza nasıl burs verip kendi taraflarına geçirmeye çalışıyorlarsa, siz de zeytin ekmek paranızdan ayırıp onların çocuklarına burs veriniz.

Mücadeleyi bilinçlenme düzeyinde bütün gücünüzle yürütünüz. Mücadele esastır ve insanın yaradılışında vardır. Mücadelenin bittiği noktada hayatta bitecektir. Mücadele ettiğiniz sınıf insanının sizin de takdir ettiğiniz gibi sizden olduğunu unutmayınız. Emeğin değerlenmesi için sermaye lüzumludur. Emeğinizi değerlendirecek olan sermaye sahipleri ile bilimsel alanda savaşınız için gerekli bu bilinçlenme, yurdumuzu sömüren yabancılarla da insanca mücadele için bize yardımcı olacaktır. Yabancılar bizimle bu düzeyde mücadele etmek istemezlerse onlarla Kurtuluş Savaşında yaptığımız gibi diş dişe mücadeleyi düşünebiliriz. Fakat kendi insanımızla bilinçlenerek savaşınız ve bilgi alanından başka hiç bir alanda savaşı kabul etmeyiniz. Bu yarış artık başlamıştır. Biz Türkiye'nin ve Türk işçisinin mutluluğunu bilinçlenme savaşında ve işçi üniversitesinde görüyoruz. Saygı ve sevgilerimle.

DİSK BASIN BÜLTENİ

(Başı S. 1 de)

kendimizi görevli addediyoruz. Zira bu grev yalnız istismarcı işverene karşı değil, Türkiye'yi bir ahtapot gibi saran bu emperyalist ül ke mensuplarının küstahlıklarına karşı da yapılmaktadır. Bu amaçla bütün devrimci örgütleri, Amerikalılara karşı grev yapan Türk işçilerinin yanında olmağa ve onları desteklemeğe çağırıyoruz.

25.Eylül.1967 günü yayınlanmıştır.

Bu Ne Küstahlık

(Baştarafı S. 1 de)

sayılı kanun ve bütün o- nunla ilgili iş kanunları AİD misyonuna tatbik edilmemekte ve AİD tarafından kabul edilmemektedir. — Ayrıca A.B.D. Hükümeti nizamları, herhangi bir mahalli işçi sendikasını tanımayı ve onunla toplu sözleşmeler yapmayı bilhassa yasaklamaktadır. AİD, Türkiye-İş sendikasını tanımamakta veya toplu sözleşme yapamamakta veya herhangi bir işçi sendikası'yla tavassut ve uzlaştırma muameleleri̇ne girişemez.»

Görülüyor ki Türkiye hudutları içinde kurulmuş Türk işçisini çalıştırıp A.B.D. hesabına milyonlar kazanan bir örgüt, Türk hükümetini hiçe saymakta ve Türk kanunlarını tanımamakta, yani Hükümet içinde hükümetten üstün yabancı bir hükümet olmak iddiasındadır. Bu hakkı da kendisine bilhassa 13 Temmuz 1948 de yürürlüğe giren ikili anlaşmanın sağladığını belirtmektedir.

Şimdi, Vatan millet bayrak gibi manevi değerleri ağızlarından düşürmeyen sayın siyasilerimize ve Adana'da grev yapan Türk işçilerinin üzerine tomsonlar ve kurt köpekleri ile saldıran Amerikan şirketinin grevini milli menfaatlere aykırı diye erteleyen hükümet erkânına soruyoruz: AİD nin Türkiye temsilcisi Müdürün bu iddiası doğru mudur? Doğru ise kendi vatanında yabancı bir örgüt tarafından Türk işçilerinin bir köle gibi çalıştırılmasına nasıl müsaade edilir? Yüzdeyüz Türk hükümranlığına karşı olan bu anlaşma nasıl halâ göz den geçirilmez?

Türk İş Başkanı Sayın Seyfi Demirsoy (DİSK) in iddiasına karşı, evet her ikisi de dostumdur ve tövbekâr koministtirler, dediği Amerikan casus teşkilâtına mensup LOVESTONE ve IRWİNG BROWN'nu bağrına basarak halâ DİSK'i suçlayacak mı?

İçinde vatan ve millet sevgisi, Türklük onuru olan her fert tiksinti utanç ve kin duyacağı, bağımsızlığımıza ve onurumuza karşı olan bu gibi hareketlere isyan edeceği muhakkaktır.

SENDİKA — Fikir ve Sanat Gazetesi

Sahibi : Türkiye Maden - İş Sendikası Karabük Bölge Merkez Şubesi adına : Nuri Kara

Bu sayıda sorumlu yönetmen: Remzi İnanç

Yönetim Yeri : Hürriyet Caddesi, No: 86, Maden - İş Sendikası, *Karabük*

Dizgi ve Baskı : Balkanoğlu Matbaacılık Ltd. Şti. *Ankara*